

ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING 2024

Linda Wigert

SPÅR AV MESOLITIKUM UTANFÖR RÄNNESLÖV

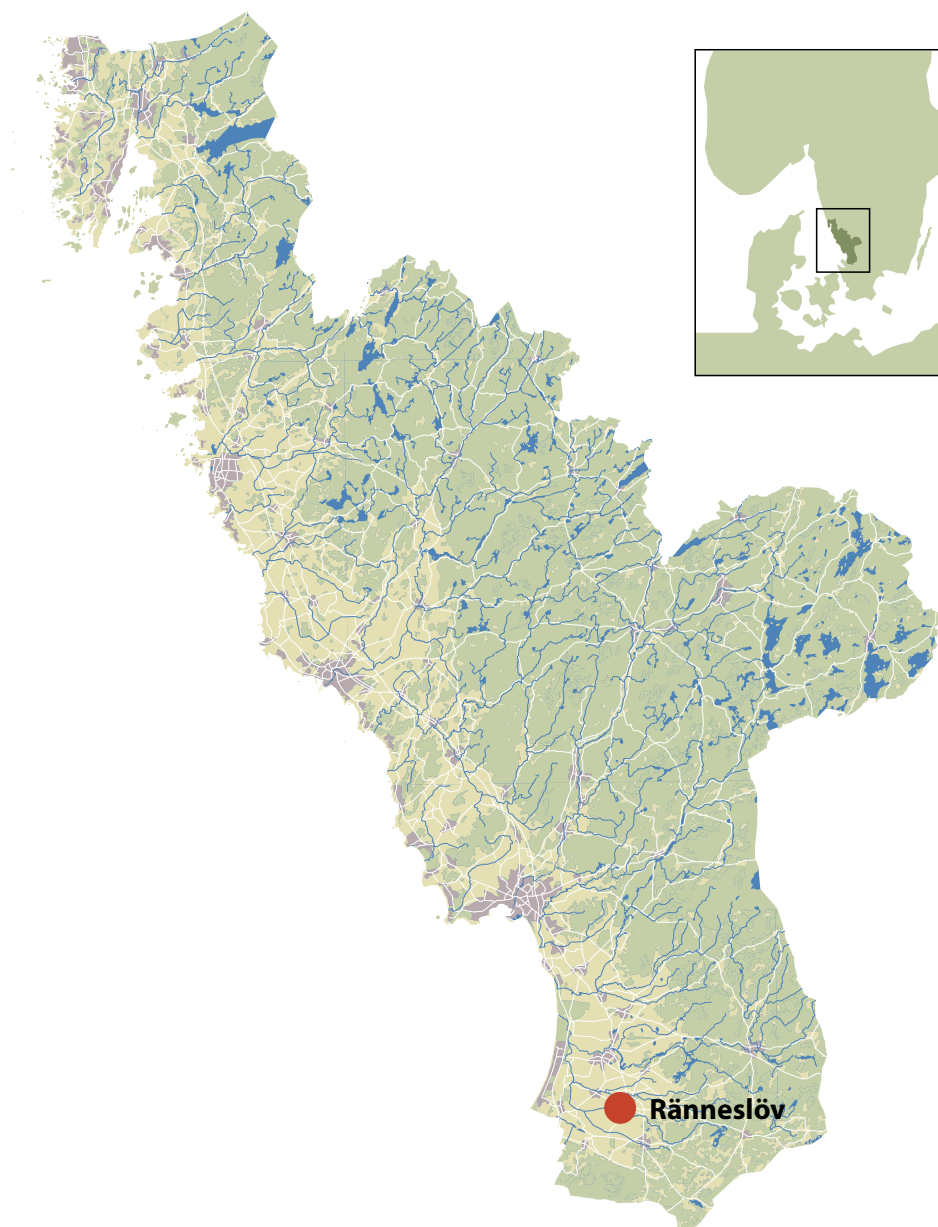
Halland, Laholm kommun, Ränneslöv socken, Ränneslöv 10:34
Fornlämning L2024:1978

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2025:50

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2025

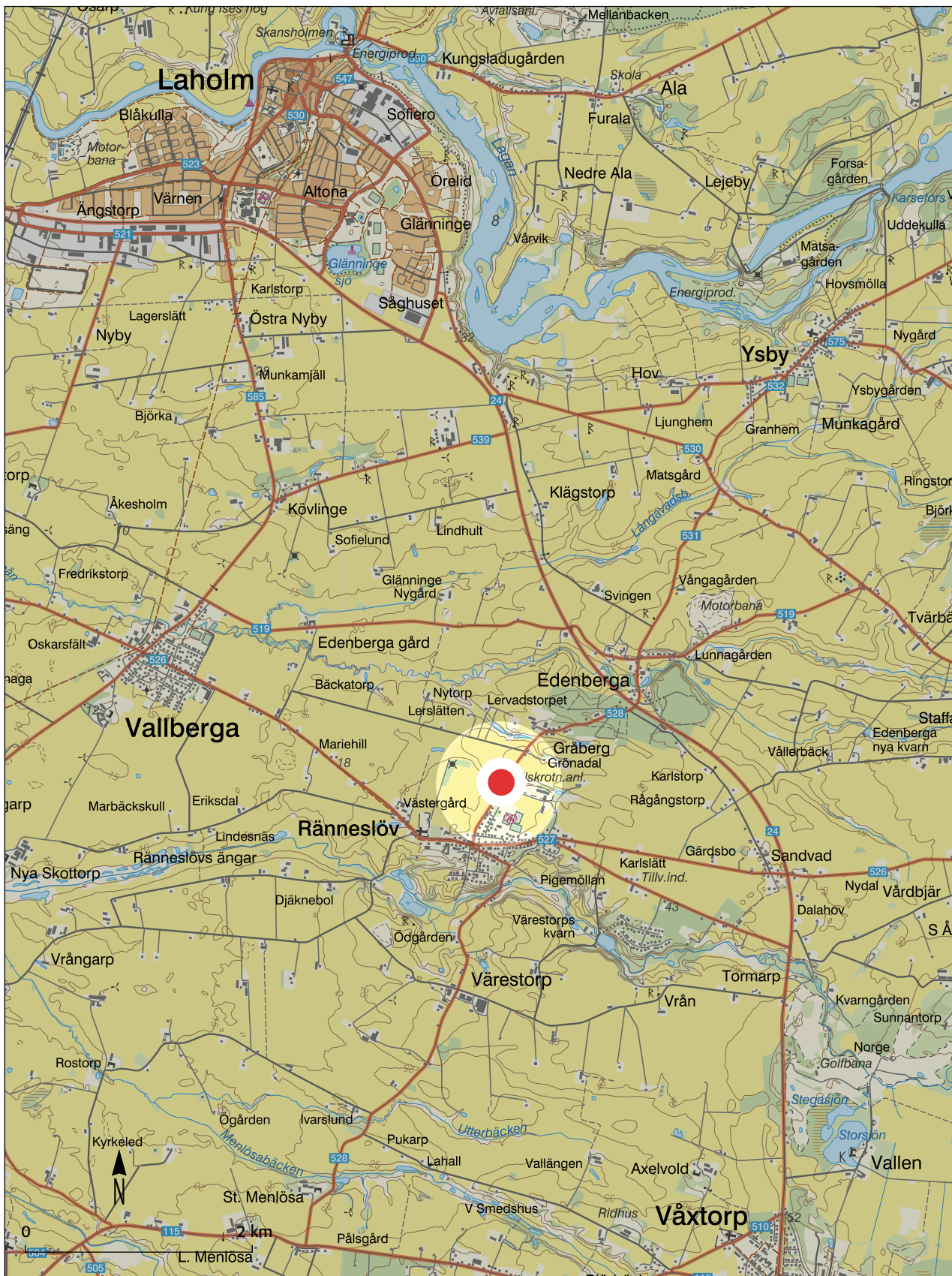
Arkeologisk förundersökning 2024

Bild framsida: Mesolitiskt flintspån. Fotonummer 2025-1-07. Fotograf: Linda Wigert.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Topografi och fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska insatser	5
Metod	5
Undersökningsplanens måluppfyllelse	6
Resultat	6
Fynd	8
Analyser	8
Tolkning	11
Platsens kunskapspotential	11
Åtgärdsförslag	11
Referenser	11
Tekniska och administrativa uppgifter	12
BILAGOR	13
Bilaga 1 Schakt	
Bilaga 2 Anläggningar	
Bilaga 3 Fynd	
Bilaga 4 Makrofossilanalys, Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult	
Bilaga 5 ¹⁴ C-datering, Karl Håkansson, Ångström Laboratoriet, Uppsala	
Bilaga 6 Fotolista	
Bilaga 7 Ritningar	

Figur 1. Förundersökningsområdets läge markerat på Lantmäteriets karta. Skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland har på uppdrag av Laholmsbuktens VA AB utfört en arkeologisk förundersökning inom boplatsoområdet L2024:1978, enligt Länsstyrelsens beslut 431-4435-2024. Orsaken till den arkeologiska förundersökningen var att Laholmsbuktens VA planerar att anlägga en ny vattenledning mellan Edenberga och Ränneslöv.

Vid förundersökningen påträffades arkeologiska anläggningar i form av stolphål, en hård samt en grop. Därtill påträffades ett par fynd i form av ett mesolitiskt flintspån och en förhistorisk skärva keramik.

Kol och makrofossil från tre stolphål daterades. Två daterades till mesolitikum och ett till sen järnålder/tidig medeltid.

Kulturmiljö Halland bedömer att en arkeologisk undersökning bör utföras vid boplatsoområde L2024:1978, om exploatörens planer kvarstår.

BAKGRUND

Laholmsbuktens VA AB planerar att anlägga en ny vattenledning mellan Edenberga och Ränneslöv, Ränneslöv socken, Laholms kommun, Hallands län, figur 1. Planerna berör fornlämning L2024:1978, ett boplatsoområde som påträffades vid en arkeologisk utredning under våren 2024. Förundersökningen utfördes i september 2024, av två arkeologer från Kulturmiljö Halland, under goda väderleksförhållanden. Beslut 431-4435-2024, om arkeologisk förundersökning, fattades av Länsstyrelsen i Hallands län med stöd av 2 kap i kulturmiljölagen (1988:50) samt Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om uppdragsarkeologi (KRFS 2017:1).

SYFTE

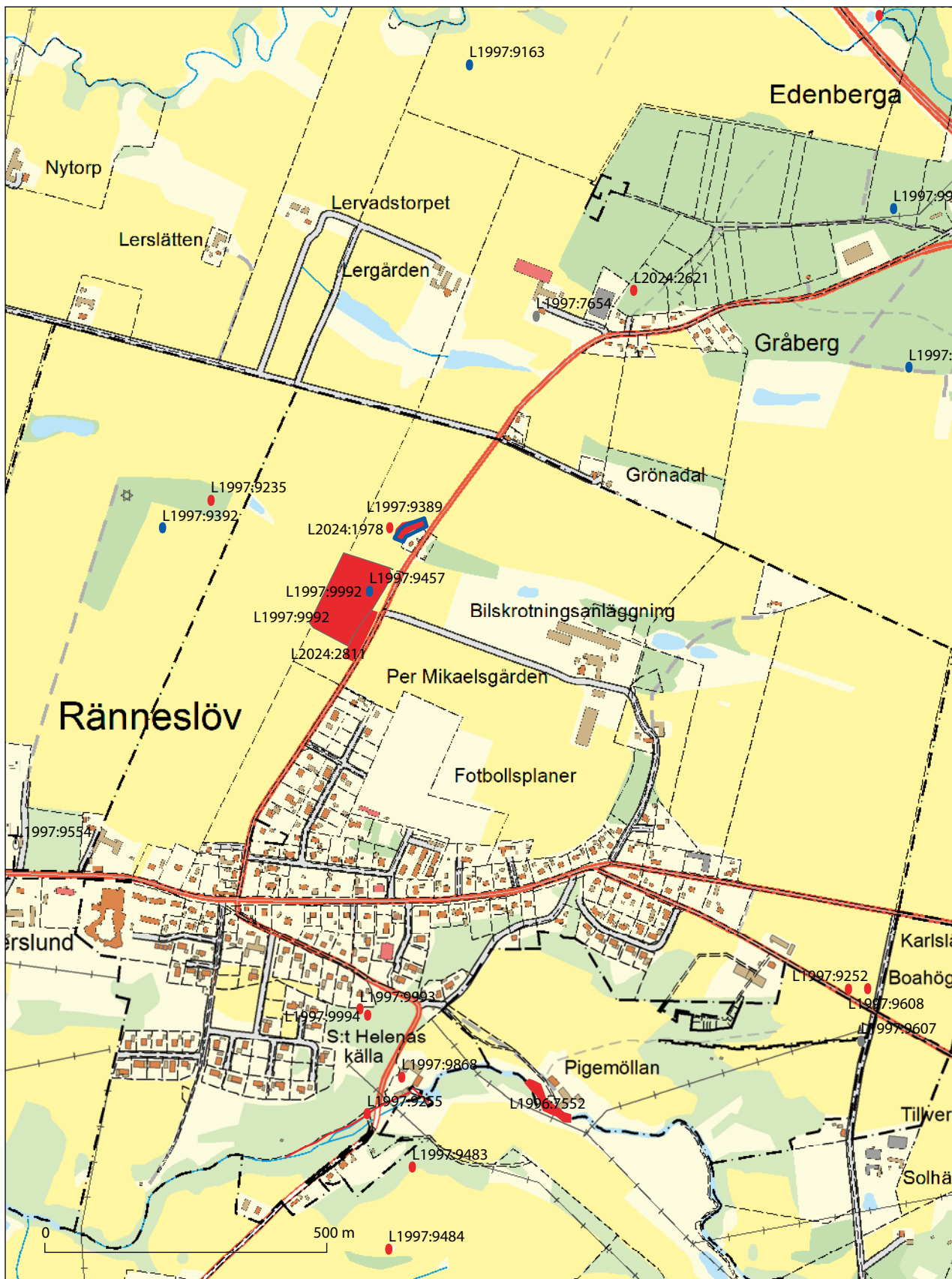
Förundersökningens syfte är ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen ska fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara eventuella fornyfynd. Resultaten ska kunna användas för att beräkna omfattningen av en arkeologisk under-

sökning. Resultaten ska även kunna användas i bestäl- larens fortsatta planering.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Boplatsoområde L2024:1978 är beläget i åkermark, 29–31 meter över havet, på Laholmsslätten, strax norr om tätorten Ränneslöv, figur 2. Större delen av jordbruksmarken i närområdet har varit del av byn Ränneslövs inägor sedan åtminstone slutet av 1700-talet (Lantmäterimyndigheternas arkiv 1783).

Undergrunden består av isälvsediment av sand och topografin karakteriseras av ett böljande åkerlandskap. Förundersökningsområdet var cirka 950 kvadratmeter stort och omfattade boplatsoområdets kända utbredning, inom den aktuella ledningsgatan. Boplatsoområdet är beläget på norra kanten av en äldre flodfåra, vilken numera utgör ett dike med omgivande sumpigare undergrund, figur 3. Direkt väster om boplatsoområdet ska enligt muntliga källor en gravhög ha legat. Lämningen är numera bortplöjd, men dess tidigare läge är markerat i Kulturmiljöregistret

Figur 2. Utdrag ur Lantmäteriets karta Topografi 10. Förundersökningsområdet markerat med blå linje. Fornlämningar markerade med rött, övriga kulturhistoriska lämningar markerade med blått. Skala 1:10 000.

Figur 3. Drönarfoto över förundersökningsområdet och läget för boplatsoområde L2024:1978, beläget där schaktet böjer sig i rapsfältet. Man kan ana den äldre flodfåran i mitten av bilden, där rapsfältet möter den plöjda åkern. Foto mot nordöst. Fotonr: 2024-43-40. Fotograf: Linda Wigert.

som L1997:9389. Strax söder om boplatsoområdet, på höjden söder om flodfåran, ska ytterligare en gravhög ha legat, L1997:9457. På samma åker är en boplats och ett boplatsoområde registrerade i Kulturmiljöregistret. Boplatsen, L1997:9992, har registrerats efter fynd av stenartefakter i flinta och annan bergart, främst av neolitisk karaktär. Boplatsoområdet, L2024:2811, påträffades vid samma utredning som L2024:1978, under våren 2024, och består av en härd, ett stolphål samt tre flintavslag (Wigert 2024).

TIDIGARE ARKEOLOGISKA INSATSER

Boplatsoområde L2024:1978 påträffades vid en arkeologisk utredning, utförd av Kulturmiljö Halland, under maj 2024. Utredningen utfördes på beställning av Laholmsbuktens VA, av samma anledning som nu aktuell förundersökning. Inför utredningen hade området vid L2024:1978 pekats ut som potentiellt arkeologiskt intressant, på grund av den närbelägna, bortplöjda gravhögen. Inga tidigare arkeologiska insatser hade utförts i närområdet.

Vid utredningen påträffades, inom området som kom att bli L2024:1978, nio stolphål och en grop. Ledningsgatans sträckning medförde begränsningar i schaktdragningen, men lämningens utbredning bedömdes som begränsad till den mycket flacka höjden ovanför den äldre flodfåran. Inga fynd påträffades. Matjorden och botten av schakten undersöktes med metalldektektor. Förutom det vanliga moderna bruset i form av spik och skrot, framkom inget av arkeologiskt intresse (Wigert 2024).

METOD

Förundersökningen genomfördes i form av sökschaktgrävning med traktorgrävare, med en planeringsskopa på 1,3 meter. Två schakt anlades, i ledningsgatans längdriktning, parallellt med schaktet från utredningen. Där anläggningar framkom i schaktväggen, eller vid kluster av anläggningar, breddades schaktet för att frilägga ytor, figur 4.

Matjorden banades av skiktvis, ned till den underliggande alven. Anläggningar frilades, avgränsades, foto-

Figur 4. Jonas, vid en breddad del av schakt 208, där ett kluster av anläggningar påträffades. Foto mot sydväst. Fotonr: 2025-1-01. Fotograf: Linda Wigert.

graferades och mättes in med RTK-GPS. Ett urval av anläggningarna snittades och delundersöktes. Anläggningsprofilen dokumenterades på millimeterpapper och fotograferades. Fyllning och form beskrevs i text. Även prover, fynd och schakt mättes in med RTK-GPS. Schaktbotten och anläggningarna undersöktes med metalldetektor.

Prover för datering och makrofossilanalys samlades in från anläggningar som bedömdes som särskilt intressanta baserat på färg, form eller innehåll. Arbetet fotograferades löpande med mobilkamera.

Efter avslutat fältarbete sammanställdes mätfilerna i dokumentationssystemet Intrasis.

UNDERSÖKNINGSPLANENS MÅLUPPFYLLELSE

Undersökningsplanens mål har uppfyllts.

RESULTAT

Totalt öppnades två schakt, till en sammanlagda yta om 212 kvadratmeter, figur 5 och 6. I båda schakten påträffades anläggningar. I det södra schaktet framkom även en tunn lins av en äldre matjordshorisont, bevarad under det moderna ploglagret. Anläggningarna framkom 0,3–0,5 meter under markytan. Härden syntes i den äldre matjordshorisonten medan gropen och stolphålen blev synliga först under lagret, cirka 0,5 meter under markytan. Undergrunden bestod av ljus sand, fri från sten.

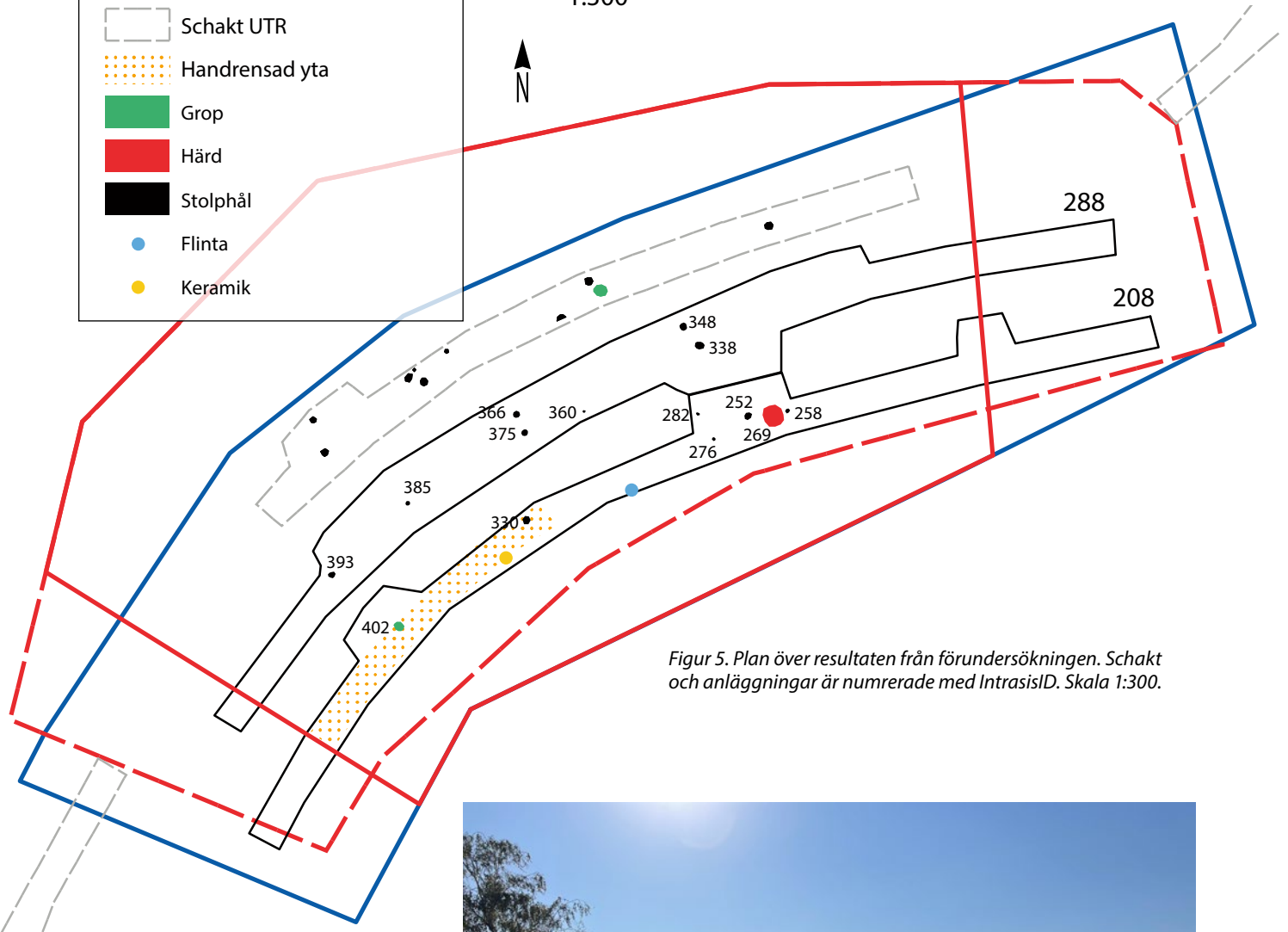
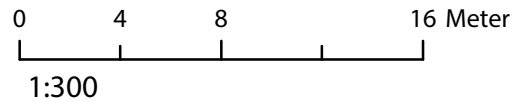
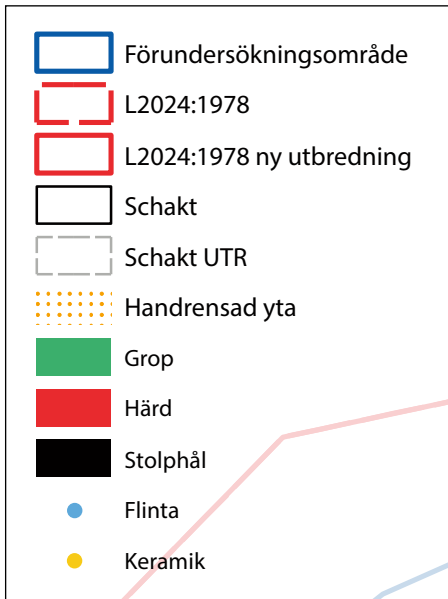
Totalt mättes 16 potentiella anläggningar in. Av dessa delundersöktes 14 varav två utgick. Resterande anläggningar har tolkats som tolv stolphål, en grop samt en härd. För detaljerad information om schakt och anläggningar, se bilaga 1 och 2.

Stolphålen var runda eller rundovala, 0,18–0,4 meter i diameter och 0,07–0,32 meter djupa. Fyllningen bestod av mörkbrun, humös sand och ett par av stolphålen innehöll synliga stänk av kol, figur 7 och 8.

Gropen var oregelbunden, 0,45x0,35 meter stor och 0,13 meter djup med en oregelbunden botten. Fyllningen bestod av brun sand med stänk av kol, figur 9.

Härden var 1,1x0,75 meter stor och upp till 0,2 meter djup med oregelbunden botten. Fyllningen bestod av svartbrun, sotig sand med rikliga mängder kol och enstaka skörbrända stenar, figur 10.

Ungefär runt mitten av schakt 208 framkom en äldre matjordshorisont under det moderna ploglagret, cirka 0,3 meter under markytan, figur 11. Lagret var upp till 0,2 meter tjockt och innehöll mörkbrun matjord av humös sand med inslag av kol och sot. Vid rensning av den östra profilväggen i schaktet påträffades ett mesolitiskt flintavslag i lagret. Till följd av fyndet handgrävdes en sträcka om cirka 5 löpmeter med spade och skårslev ned till 0,5 m dj, där lagret övergick i ljusbrun, sandig undergrund, figur 5. En anläggning påträffades, men inga fler fynd. Ytterligare 10 löpmeter schakt finrensades genom maskinavbaning i stick om 2–3 cm, där området gick över med skårslev mellan skoptagen. Ett tydligt flintavslag påträffades i mat-

Figur 5. Plan över resultaten från förundersökningen. Schakt och anläggningar är numrerade med IntrasisID. Skala 1:300.

Figur 6. Jonas arbetar vid en av anläggningarna i schakt 288. Fotot är taget från norra delen av schakten. I bakgrunden syns den äldre flodfåran och på den plöjda åkern syns en ljus fläck där den bortplöjda gravhögen L1997:9457 bedöms ha legat. Foto mot sydväst. Fototr: 2025-1-26. Fotograf: Linda Wigert.

Figur 7. Profilen i anläggning 269, ett stolphål i schakt 208. Foto mot söder. Fotonr: 2025-1-10. Fotograf: Linda Wigert.

Figur 8. Profilen i anläggning 338, ett stolphål i schakt 288. Foto mot norr. Fotonr: 2025-1-23. Fotograf: Linda Wigert.

jorden och en skärva förhistorisk keramik framkom i botten av den äldre matjordshorizonten. I övrigt var lagret fyndtomt och avtog succesivt i söder.

Fynd

De tre fynd som beskrivs i stycket ovan (flintavslaget, flintspånet och keramikskärvan), var de enda fynd som påträffades vid förundersökningen. Avslaget påträffades i matjorden och tillvaratogs ej. Spånet och keramiken framkom i den äldre matjordshorizonten, figur 12 och 13. Spånet har en böjd profil, vilket indikerar att den slagits från en konisk kärna med en plattform, typologiskt daterbar till mellanmesolitikum, ca 6 800–5 500 f.Kr. (Aldén m.fl. 2019).

Analyser

Vid förundersökningen samlades fyra makrofossilprover och två kolprover in från utvalda anläggningar. Tre makrofossilprover skickades vidare för makrofossilanalys och utplock från proverna skickades vidare för datering.

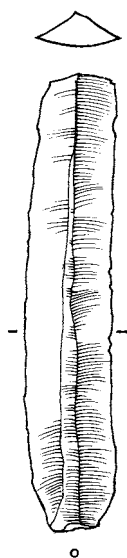
Figur 9. Profilen i anläggning 402, gropan i schakt 208. Foto mot söder. Fotonr: 2025-1-19. Fotograf: Linda Wigert.

Figur 10. Profilen i anläggning 258, härden i schakt 208. Foto mot söder. Fotonr: 2025-1-18. Fotograf: Linda Wigert.

Figur 11. Den östra profilväggen, i mitten av schakt 208. Linsen av den äldre matjordshorizonten markerad med rött. Foto mot sydöst. Fotonr: 2025-1-05. Fotograf: Linda Wigert.

Figur 12. Teckning av det mesolitiska flintspånet, Fnr 1. 60 mm långt, 10 mm brett, 8 mm tjockt. Illustratör: Anders Andersson.

Figur 13. Skärva av förhistorisk keramik. Bukdel, 8 mm tjock. Fotonr: 2025-1-27. Fotograf: Anders Andersson.

Makrofossilanalysen utfördes av Stefan Gustafsson, vid Arkeologikonsult, Upplands Väsby. Prover från anläggning 269, 338 och 393, tre stolphål, analyserades. Två av stolphålen innehöll kol från tjärtall samt sintrad kåda. I stolphål 393 förekom kärnor från enbär och kråkbär. Enligt Gustafsson är sammansättningen enbär och kråkbär något ovanlig. Enbär har länge varit en vanlig krydda vid dryckestillverkning, medan kråkbär har en sträv och syrlig smak som historiskt använt till sylt och saft. För att läsa makrofossilrapporten, se bilaga 4.

Kolet och kärnorna av enbär skickades vidare till Tandemlaboratoriet, Uppsala, för datering. Kolet från stolphål 269 daterades till 5 206–4 936 f.Kr. (senmesolitikum) och kolet från stolphål 338 daterades till 6 397–6 232 f.Kr. (mellanmesolitikum). Enbäret, från stolphål 393, daterades till 1 031–1 174 e.Kr. (övergången sen järnålder – tidig medeltid). För att läsa dateringsrapporten, se bilaga 5.

Intrasis ID	Anläggningstyp	Makrofossilanalys	Daterat material	¹⁴ C-datering
337.269	Stolphål	Tjärtall Sintrad kåda Kolfragment	Tjärtall	Ua-87044. 6109 ±34BP. 1σ 5201-4954 f.Kr. (68,2%). 2σ 5206-4936 f.Kr. (95,4%).
359.338	Stolphål	Tjärtall Sintrad kåda Kolfragment	Tjärtall	Ua-87045. 7441 ±37BP. 1σ 6375-6247 f.Kr. (68,2%). 2σ 6397-6232 f.Kr. (95,4%).
422.393	Stolphål	Enbär (kärnor) Kråkbär	Enbär	Ua-87046. 936 ±29BP. 1σ 1045-1157 e.Kr. (68,2%). 2σ 1031-1174 e.Kr. (95,4%).

Tabell 1. Sammanställning av analysresultaten

TOLKNING

Den sandiga höjden ovanför den numera uttorkade flodfåran har under förhistorisk tid lämpat sig väl som boplatsoområde med väl-dränerad undergrund och svagt sydsluttande terräng. De få och något diffusa anläggningarna bedöms som spår efter flertalet bosättningsfaser. Men fynd och dateringar ger en tydlig bild av närvaro under mellan- och senmesolitikum. Flera av anläggningarna var urlakade och svår-detekterade, vilket också kan indikera en ålderdomlig datering.

Trots närheten till den förmodade gravhögen påträffades inga fynd eller anläggningar med tydliga kopplingar till bronsålder. Det enbär som daterades hamnade i stolphålet under sen vikingatid eller tidig medeltid och indikerar att ytan även använts under denna period.

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

Trots relativt få och delvis urlakade anläggningar bedöms platsen som intressant och relevant ur ett vetenskapligt perspektiv. Dels utgör spåren efter en mesolitisk användningsfas möjlighet att fördjupa kunskapen om mesolitiska boplatzmönster i Halland. Eventuellt är fler av de urlakade anläggningarna rester efter denna fas. Dels utgör närheten till den bortplöjda gravhögen en möjlighet att ännu ej upptäckta brandgravar eller härdar finns i området.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar att boplatsoområde L2024:1978 undersöks vidare genom en arkeologisk undersökning, om exploatörens planer kvarstår. Vid undersökningen bör en yta om cirka 900 kvadratmeter friläggas.

Den preliminära bedömningen är att enstaka fynd och runt 80 anläggningar från sten-, brons- och järnålder är att förvänta. Den största utmaningen kommer bli att upptäcka och avgränsa de mer urlakade anläggningarna, samt att särskilja de olika användningsfaserna av platsen då anläggningar från flera förhistoriska perioder förekommer inom ytan.

REFERENSER

- Aldén Rudd, Petra; von der Luft, Magnus; Thorsberg, Kalle & Nyqvist, Roger. (2019). *Stora Holm*. Tuve 134, 197 och 199 inom Tuve 38:30 m. fl. Tuve socken, Göteborgs kommun. Särskild undersökning 2011. Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ, 2019.
- Lantmäterimyndigheternas arkiv. (1783). Aktbeteckning: 13-rän1.
- Wigert, Linda. (2024). *Vattenledning mellan Edenberga och Ränneslöv*. Halland, Laholm kommun, Ränneslöv socken, Edenberga 4:6, 5:30, 9:14, 16:1, 17:1, S:17, S:18 samt Ränneslöv 10:34, 21:1. L1997:9992 och L2024:1978. Arkeologisk utredning 2024. Rapport Kulturmiljö Halland 2024:51.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-4435-2024
Eget diarienummer:	2024-257
Uppdragsgivare:	Laholmsbuktens VA AB
Utförandetid:	19-20 september 2024
Personal:	Linda Wigert (projektledare) och Jonas Carlsson, arkeologer vid Kulturmiljö Halland. Jacob Eriksson, grävmaskinist vid LBC Ångstorp AB
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Läge:	Halland, Laholm kommun, Ränneslöv socken, Koordinater X: 6258810, Y: 381424 (koordinater i norra änden)
Undersökt:	212 m ²
Dokumentation:	Schakt, anläggningar, fynd och prover mättes in med RTK-GPS och dokumenterades i text och bild. Inmätningar och textbeskrivningar finns tillgänglig i Intrasiprojekt Ranneslov2024257FU. Digitala fotografier har fotonummer 2025-1-01 – 2025-01-28. Anläggningsprofiler dokumenterades på millimeterpapper. Ritningar har nummer HMAK 4592.
Prover:	Inga prover har sparats.
Fynd:	Fynden har tilldelats VM accessionsnummer: VM300 144:1-4.
Datering:	Mellanmesolitikum, senmesolitikum, vikingatid

BILAGOR**Bilaga 1** Schakt

Landskap: Halland
Kommun: Laholm
Socken: Ränneslöv
Fastighet: Ränneslöv 10:34
Fornlämning: L2024:1978
Arkeologisk förundersökning 2024

IntrasisID	Typ	Längd	Bredd	Djup	Lagerföljd	Beskrivning och övrig information
208	Schakt	50	1,6-3	0,3-0,6	0-0,3 m dj, matjord av mörkbrun, humös sand. 0,3-0,5 m dj, mörkbrun matjord av humös sand med inslag av kol och sot. Därunder ljusbrun sand med ställvisa fläckar av grus.	Mesolitiskt spån påträffat i schaktväggen. Spridda fynd av flintavslag samt en skärva keramik. Spridda anläggningar i schaktet. Många diffusa. En hård framkom ca 0,4 m u my. Stolphål och gropar tydliga först i alven, ca 0,5 m dj.
288	Schakt	50	1,6-4,5	0,3-0,55	0-0,3 m dj, matjord av mörkbrun, humös sand. 0,3-0,35 gråbrun humös sand. 0,35-0,45 brun humös sand med inslag av kol och sot. Därunder ljusbrun sand, ställvis grusig i ytan.	Spridda anläggningar, diffusa i ytan.

Bilaga 2 Anläggningar

Landskap: Halland
 Kommun: Laholm
 Socken: Ränneslöv
 Fastighet: Ränneslöv 10:34
 Fornlämning: L2024:1978
 Arkeologisk förundersökning 2024

IntrasisID	Typ	Undersökt	Längd	Bredd	Djup	Undersökt andel	Fyllning	Sot	Kol	Lera	Beskrivning och övrig information
200	Utgår	Ja	-	-	-	100%	-	-	-	-	-
252	Stolphål	Ja	0,2	0,2	0,14	50%	Mörkbrun, humös sand.	Nej	Nej	Nej	-
258	Härd	Ja	1,1	0,75	0,2	50%	Svartbrun, sotig sand med rikliga mängder kol och ens-taka skörbrända stenar.	Ja	Ja	Nej	Kolprov insamlat.
269	Stolphål	Ja	0,4	0,4	0,26	50%	Mörkbrun, lätt humös sand med kolstänk.	Nej	Ja	Nej	Makroprov insamlat.
276	Stolphål	Ja	0,18	0,18	0,09	50%	Mörkbrun, humös sand.	Nej	Nej	Nej	-
282	Stolphål	Ja	0,18	0,18	0,1	50%	Mörkbrun, lätt humös sand.	Nej	Nej	Nej	-
330	Stolphål	Nej	0,4	0,4	-	0%	-	-	-	-	-
338	Stolphål	Ja	0,35	0,35	0,32	50%	Brun, lätt humös sand med inslag av kol.	Nej	Ja	Nej	Kol- och makroprov insamlat.
348	Stolphål	Ja	0,35	0,35	0,2	50%	Brun sand.	Nej	Nej	Nej	-
360	Stolphål	Nej	0,12	0,12	-	0%	-	-	-	-	-
366	Stolphål	Ja	0,32	0,26	0,07	50%	Mörkbrun, lätt humös sand.	Nej	Nej	Nej	-
375	Stolphål	Ja	0,3	0,22	0,9	50%	Svartbrun lätt humös sand.	Ja	Nej	Nej	Makroprov insamlat.
385	Stolphål	Ja	0,22	0,22	0,08	50%	Mörkbrun lätt humös sand.	Nej	Nej	Nej	-
393	Stolphål	Ja	0,26	0,26	0,3	50%	Mörkbrun humös sand. Avtar gradvis från 0,1 m dj.	Nej	Nej	Nej	Makroprov insamlat.
402	Grop	Ja	0,45	0,35	0,13	50%	Brun sand med stänk av kol. Oregelbunden form.	Nej	Ja	Nej	Diffus avgränsning i ytan. Identifierad på förekomst av kolstänk.
414	Utgår	Ja	-	-	-	100%	-	-	-	-	-

Bilaga 3 Fynd

Accessionsnr VM300144:1-4

Landskap: Halland
 Kommun: Laholm
 Socken: Ränneslöv
 Fastighet: Ränneslöv 10:34
 Fornlämning: L2024:1978
 Arkeologisk förundersökning 2024

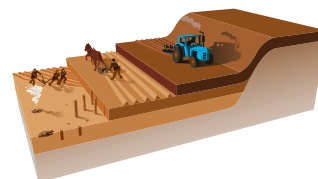
Fyndnummer	Accessionsnr	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Fyndstatus	Vikt	Anmärkning	Påträffades i	E-koordinat	N-koordinat	Höjd över havet
1	VM300144:1	Flinta	Spån	1	Intakt	Tillvaratagen	3,3	Proximal del intakt, avbruten i distal ände. 60 mm l, 10 mm br, 8 mm tj. Bedömt från konisk spånkärna, tidigmesolitikum.	Äldre matjordshorisont.	381452	6258819	30
2	VM300144:2	Keramik	Kärl	1	Fragment	Tillvaratagen	4,2	8 mm tj.	230. Äldre matjordshorisont.	381446	6258816	30
3	VM300144:3	Organiskt material	Kolprov	1	Fragment	Tillvaratagen	-	Tall	Stolphål 269	381458	6258823	30
4	VM300144:4	Organiskt material	Kolprov	1	Fragment	Tillvaratagen	-	Tall	Stolphål 338	381455	6258826	30

Bilaga 4 Makrofossilanalys, Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult

ARKEOBOTANISK ANALYS

Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult
Rapport 2025

Beställare: Stiftelsen Hallands Läns museer Plats: Ränneslöv, L2024:1978

Inledning

Den arkeobotaniska analysen omfattade 3 jordprover. Analysen syftade till att artbestämma och plocka ut lämpligt material till ¹⁴C-analys och om möjligt säga något om de undersökta anläggningarnas funktion.

Metod

Proverna floterades i vatten och fick därefter lufttorka. Det minsta sållet hade en maskvidd av 0,2 millimeter. Identifieringen gjordes med hjälp av mikroskop med 4 till 600 gångers förstoring samt referenslitteratur och referenssamling (Berggren 1969 & 1981; Jacomet 2006 Mork 1946; Schweingruber 1978, 1990; www.plantatlas.eu; www.woodanatomy.ch).

Resultat

I prov 337:269 och 359:338 hittades träkol från tjärtall samt sintrad kåda. Det var vanligt att använda kådrika träd till olika ändamål bland annat som tändved. I det här fallet verkar man eldat enbart med tjärtall, troligen i ett speciellt syfte.

Prov 422:393 kom från ett stolphål och innehöll några kärnor från enbär och kråkbär.

Sammansättningen med enbär och kråkbär är lite ovanlig. Enbär har länge utnyttjats som krydda och till dryckestillverkning. Kråkbär däremot har en lite sträv och syrlig smak men historiskt har bäret använts till sylt och saft.

Prov/Anl. -nr.	337	359	422
Art	269	338	393
Växtmakrofossil			
Enbär (kärnor)			2
Kråkbär			5
Träkol			
Tjærtall	+++	+++	
Sintrad kåda	+++	+	
Kolfragment	++	+	

Figur 1. Innehållet i de analyserade proverna.

(+) ringa förekomst, + enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst.

Referenser

Litteratur

BERGGREN, G. 1969. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council. Stockholm.

BERGGREN, G. 1981. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History. Stockholm.

JACOMET, S. 2006. Identification of cereal remains from archaeological sites. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.

MORK, E. 1946. *Vedanatomy*.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

Digitala källor

DIGITAL PLANT ATLAS
University of Groningen
Deutsches Archäologisches Institut
<https://www.plantatlas.eu>

WOOD ANATOMY OF CENTRAL EUROPEAN SPECIES
www.woodanatomy.ch

Bilaga 5 ^{14}C -datering, Karl Håkansson, Ångström Laboratoriet, Uppsala

Uppsala 2025-03-31

UPPSALA
UNIVERSITETÅngströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1Postadress:
Box 529
751 21 UppsalaTelefon:
018 – 471 3124Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlabE-post:
radiocarbon@physics.uu.seLinda Wigert
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD**Resultat av ^{14}C datering av träkol och makrofossil från
L2024:1978, Ränneslöv socken, Laholms kommun, Halland.
(p 6585)****Förbehandling av träkol:**

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
träkol			
Ua-87044	1PM337.269	-25,8	6 109 ± 34
Ua-87045	1PM359.338	-24,3	7 441 ± 37
makrofossil			
Ua-87046	1PM422.393	-26,9	936 ± 29

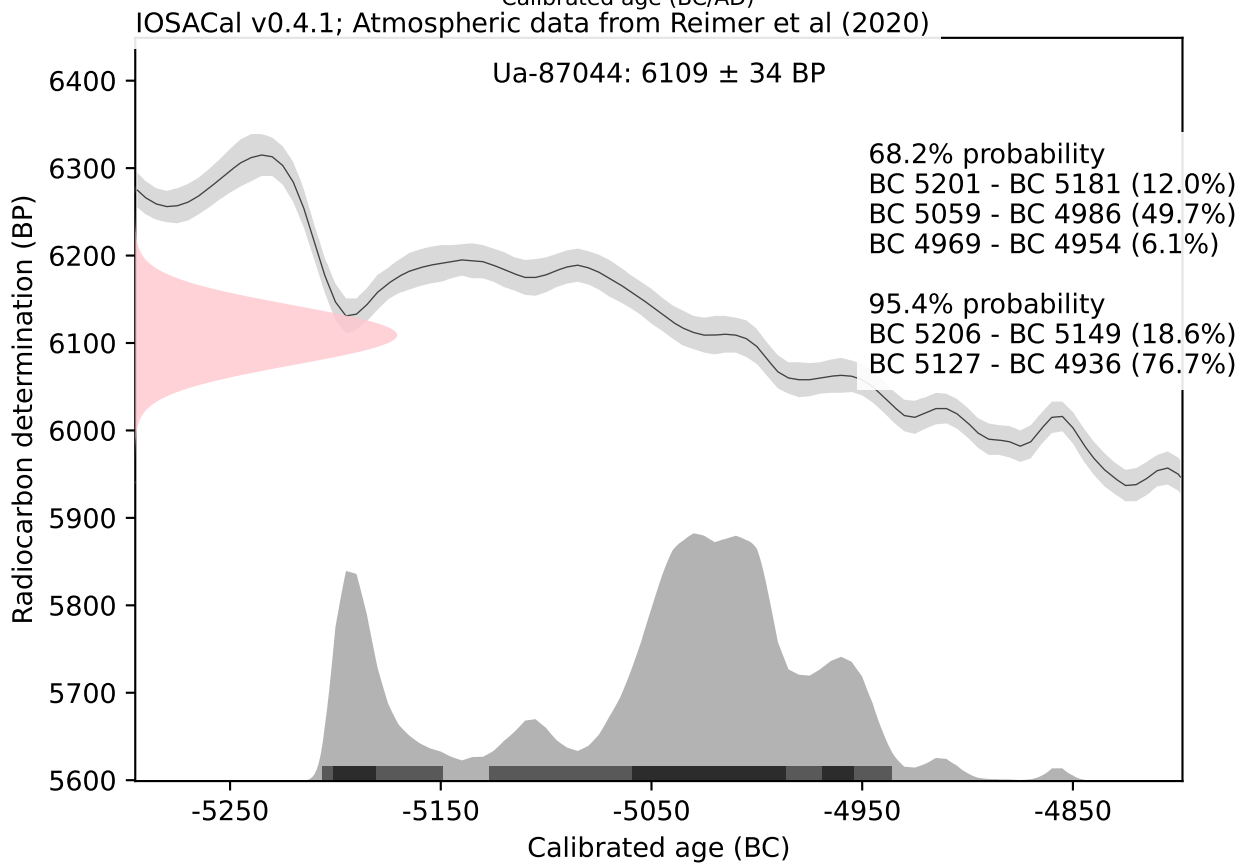
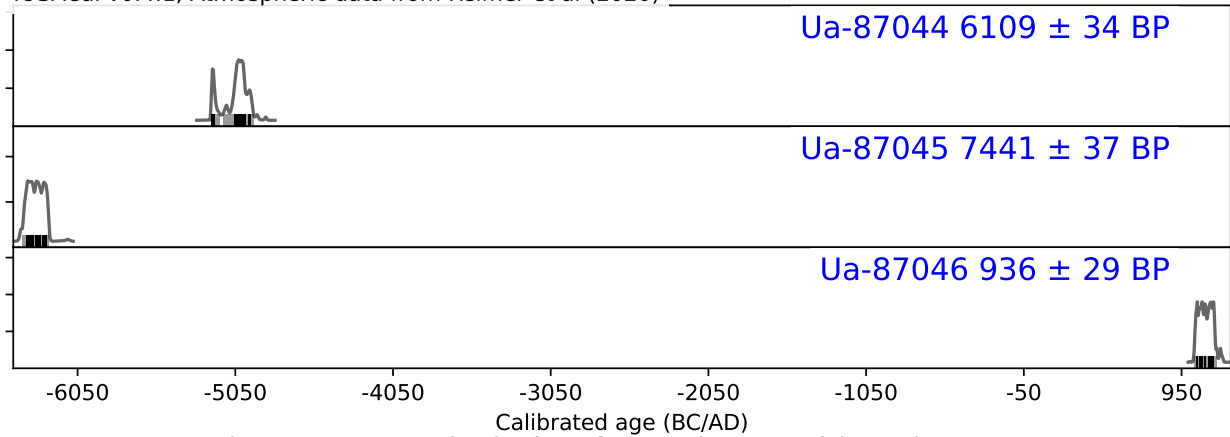
Med vänliga hälsningar

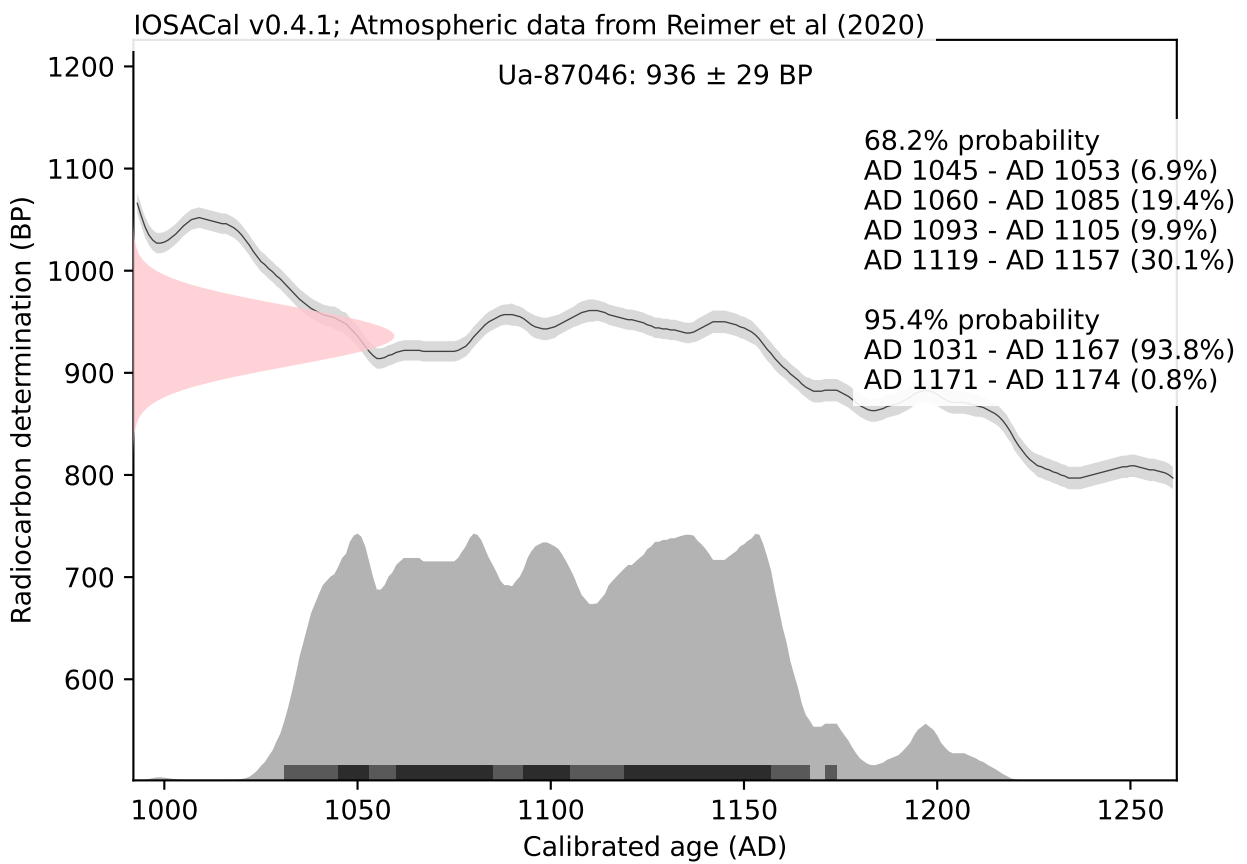
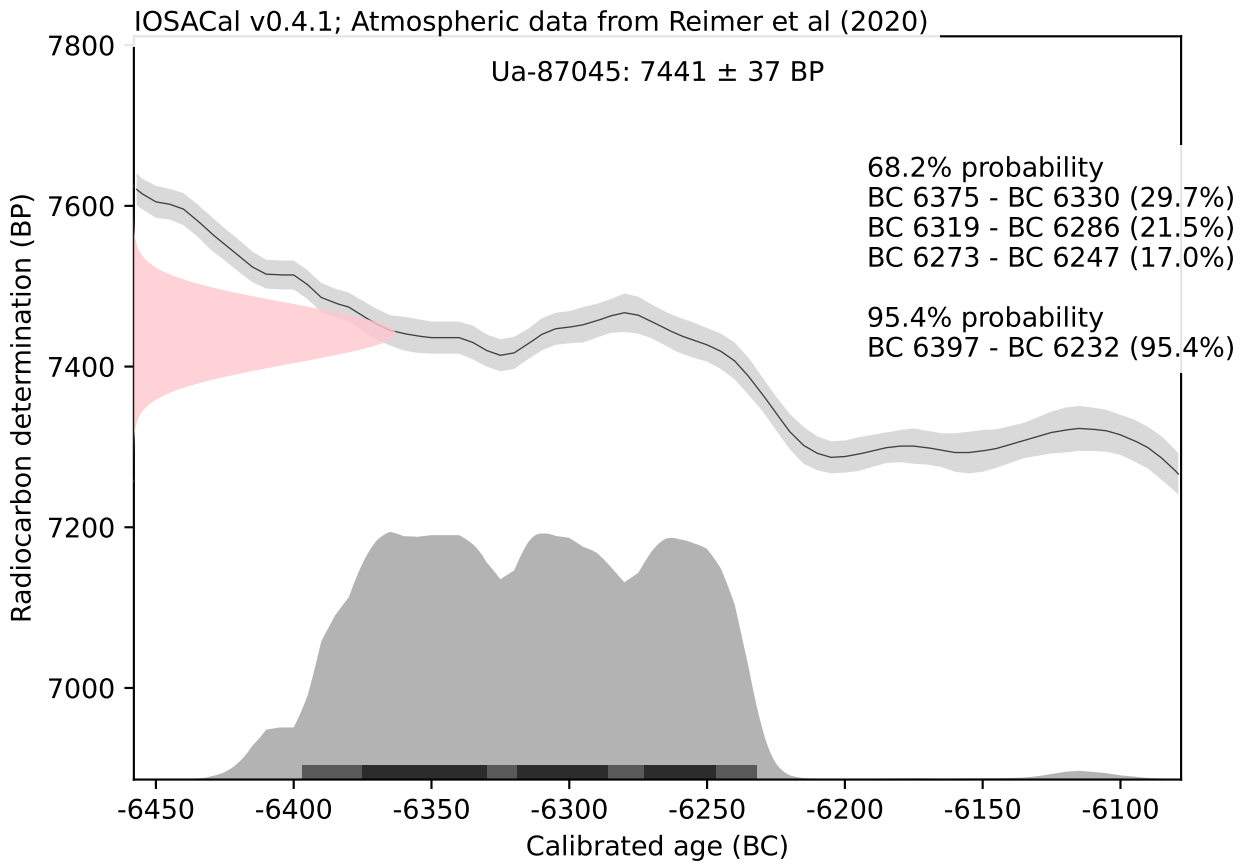
Karl**Håkansson**Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2025.03.31
11:08:41 +02'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhof

Kalibreringskurvor

IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Bilaga 6 Fotolista**Fotonummer: 2025:1–28**

Landskap: Halland
 Kommun: Laholm
 Socken: Ränneslöv
 Fastighet: Ränneslöv 10:34
 Fornlämning: L2024:1978
 Arkeologisk förundersökning 2024

FOTOGRAFER:LW=LINDA WIGERT, JC=JONAS CARLSSONAA=ANDERS ANDERSSON

Fotonummer	Motiv	Mot	Datum	Signatur
2025-1-01	Arbetsbild. Jonas rensar fram anläggningar.	SV	240919	LW
2025-1-02	Arbetsbild. Norra änden av schakt 208, i morgonljus.	NO	240919	LW
2025-1-03	Arbetsbild. Jonas vid anläggningar.	SV	240919	LW
2025-1-04	Översikt schakt 208.	S	240919	LW
2025-1-05	Profil schakt 208.	SO	240919	LW
2025-1-06	Översikt handgrävda områden, 230 och 238. Fynd av mesolitisk flinta och odaterad keramik.	S	240919	LW
2025-1-07	Arbetsbild. Mesolitiskt spån från schakt 208.	-	240919	LW
2025-1-08	Arbetsbild. Mesolitiskt spån från schakt 208.	-	240919	LW
2025-1-09	Profil anläggning 276, ett stolphål.	S	240919	LW
2025-1-10	Profil anläggning 269, ett stolphål.	S	240919	LW
2025-1-11	Profil anläggning 282, ett stolphål.	S	240919	LW
2025-1-12	Arbetsbild. Jonas mellan schakten.	S	240919	LW
2025-1-13	Arbetsbild. Norra änden av schakt 288.	O	240919	LW
2025-1-14	Översikt. Förundersökningsområdet, på krönet av den flacka höjden	O	240919	LW
2025-1-15	Översikt. Förundersökningsområdet, på krönet av den flacka höjden	O	240919	LW
2025-1-16	Profil schakt 288.	O	240919	LW
2025-1-17	Profil anläggning 252, ett stolphål.	S	240919	LW
2025-1-18	Profil anläggning 258, en härd.	S	240919	LW
2025-1-19	Profil anläggning 402, en grop.	S	240919	LW
2025-1-20	Profil anläggning 385, ett stolphål.	N	240919	LW
2025-1-21	Profil anläggning 366, ett stolphål.	N	240919	LW
2025-1-22	Profil anläggning 375, ett stolphål.	N	240919	LW
2025-1-23	Profil anläggning 338, ett stolphål.	N	240919	LW
2025-1-24	Profil anläggning 348, ett stolphål.	N	240919	LW
2025-1-25	Profil anläggning 393, ett stolphål.	N	240919	JC
2025-1-26	Översikt, båda schakten.	SV	240919	LW
2025-1-27	Fyndfoto. Keramik från den äldre matjordshorisonten. Fnr 2.	-	250403	AA
2025-1-28	Fyndteckning. Flintspån från den äldre matjordshorisonten. Fnr 1.	-	250403	AA

Bilaga 7 Ritningar**Ritningsnummer HMAK: 4592:1**

Landskap: Halland
Kommun: Laholm
Socken: Ränneslöv
Fastighet: Ränneslöv 10:34
Fornlämning: L2024:1978
Diarienummer: 2024-257
Arkeologisk förundersökning 2024

Ritningsnummer	Beskrivning	Utgår	Ritningstyp	Skala
1	252, 258, 269, 276, 282, 330, 338, 348, 366, 375, 385, 393, 402	-	Sektionsritningar	1:20

Hitta våra rapporter och följ oss på våra sociala medier!

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM